

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร. อิศระ นิตินันท์ประกาศ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒/๒๕๕๓

วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๓

เรื่อง ศาลอาญาส่งความเห็นของคู่ความซึ่งโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญมาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

กระทรวงยุติธรรมแจ้งว่า* โจทก์ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๗๑๐๘/๒๕๕๐ ระหว่าง นายรังสรรค์ ต่อสุวรรณ โจทก์ นายรัชชชัย ชำนาญหล่อ กับพวกรวม ๘ คน จำเลย ของศาลอาญา ได้ยื่นคำร้องต่อศาลว่า บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวประกอบกับบทบัญญัติมาตราอื่นของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบังคับในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น โจทก์จึงขอให้ศาลอาญาส่งคำร้องและความเห็นของโจทก์ต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ศาลอาญาขอให้กระทรวงยุติธรรมส่งคำร้องของโจทก์ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย กระทรวงยุติธรรมจึงส่งคำร้องของผู้ร้องมาให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

คำร้องของผู้ร้องที่ศาลอาญาส่งมาให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยมีสาระสำคัญว่า มาตรา ๑๒๐ ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งบัญญัติว่า “ห้ามมิให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีใดต่อศาลโดยมิได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน” เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ โดยมีเหตุผลดังต่อไปนี้

(๑) คดีที่ไม่มีการร้องทุกข์ กล่าวโทษ หรือร้องขอให้ช่วยเหลือ หรือร้องทุกข์ กล่าวโทษ หรือร้องขอให้ช่วยเหลือ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๓ มาตรา ๑๒๔ มาตรา ๑๒๕ มาตรา ๑๒๗ ซึ่งรัฐธรรมนูญได้รับรองสิทธิที่จะได้รับการสอบสวนด้วยความเป็นธรรมตามมาตรา ๒๕๑ พนักงานอัยการก็ฟ้องคดีได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ เพราะได้มีการสอบสวนแล้ว การฟ้องคดีดังกล่าวละเมิดต่อสิทธิ เสรีภาพ

* แจ้งตามหนังสือที่ ยธ ๐๒๐๑/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๒

และศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ของผู้ร้อง และประชาชน และทำลายหลักประกันความเป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๒๕๑ บทบัญญัติมาตรา ๑๒๐ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

(๒) การใช้ราษฎรในการสืบสวน ซึ่งขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๑๐) มาตรา ๑๗ ซึ่งรัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา ๒๕๑ พนักงานอัยการก็ฟ้องคดีได้ตามมาตรา ๑๒๐ เพราะมีการสอบสวนแล้ว มาตรา ๑๒๐ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

(๓) คดีที่มีการรวบรวมพยานหลักฐานที่ไม่ถูกต้องชอบด้วยกฎหมาย เพราะผู้รวบรวมไม่ใช่เป็นพนักงานสอบสวน และการบันทึกสำนวนการสอบสวนที่ไม่ถูกต้องชอบด้วยกฎหมาย เพราะผู้บันทึกไม่ใช่เป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๑ และมาตรา ๑๓๕ ซึ่งรัฐธรรมนูญรับรองสิทธิไว้ตามมาตรา ๒๕๑ พนักงานอัยการก็สามารถฟ้องคดีได้ตามมาตรา ๑๒๐ เพราะได้มีการสอบสวนแล้ว มาตรา ๑๒๐ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

(๔) คดีที่ไม่มีการกระทำอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด (หลอกให้กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง) เป็นการไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ ประกอบกับมาตรา ๕๕ และรัฐธรรมนูญได้รับรองและคุ้มครองไว้ตามมาตรา ๓๒ และมาตรา ๒๕๑ พนักงานอัยการก็สามารถนำคดีมาฟ้องได้โดยอาศัยมาตรา ๑๒๐ เพราะมีการสอบสวนแล้ว มาตรา ๑๒๐ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

(๕) การออกหมายจับและการจับที่ไม่ได้ปฏิบัติตามกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๖๖ (๑) มาตรา ๗๘ มาตรา ๘๐ ซึ่งรัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ พนักงานอัยการก็สามารถฟ้องคดีได้ตามมาตรา ๑๒๐ เพราะได้มีการสอบสวนแล้ว มาตรา ๑๒๐ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

(๖) การสอบสวนที่ไม่ปฏิบัติตามกระบวนการทางอาญาตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาทั้งหมด ซึ่งรัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา ๒๕๑ พนักงานอัยการก็สามารถฟ้องคดีได้ตามมาตรา ๑๒๐ เพราะได้มีการสอบสวนแล้ว มาตรา ๑๒๐ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

(๗) พยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่ชอบ ผ่าฝืนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖ ซึ่งรัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา ๒๕๓ พนักงานอัยการก็สามารถฟ้องคดีได้ตามมาตรา ๑๒๐ เพราะได้มีการสอบสวนแล้ว มาตรา ๑๒๐ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

(๘) การสอบสวนที่ได้กระทำขึ้น โดยที่ไม่มีความผิดทางอาญาเกิดขึ้น อ้าง หรือเชื่อว่าเกิดหรือที่ผู้ต้องหาที่มีอยู่ หรือถูกจับ (โดยชอบ) ซึ่งผิดประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๑๓๑ มาตรา ๑๓๕ ซึ่งรัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา ๒๕๑ พนักงานอัยการก็สามารถฟ้องคดีตามมาตรา ๑๒๐ ได้เพราะได้มีการสอบสวนไว้แล้ว มาตรา ๑๒๐ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

(๕) การกันผู้ต้องหาด้วยกันไว้เป็นพยานซึ่งไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๓๒ ที่ห้ามมิให้โจทก์อ้างจำเลยเป็นพยาน ซึ่งรัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา ๒๕๓ พนักงานอัยการก็สามารถฟ้องคดีได้ตามมาตรา ๑๒๐ เพราะได้มีการสอบสวนแล้ว มาตรา ๑๒๐ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

(๑๐) กรณีไม่มีผู้เสียหายตามกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๔) พนักงานอัยการก็สามารถฟ้องคดีได้ตามมาตรา ๑๒๐ เพราะได้มีการสอบสวนแล้ว ทั้งๆ ที่รัฐธรรมนูญได้รับรองสิทธิไว้ตามมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๒๕๑ มาตรา ๑๒๐ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

(๑๑) การสอบสวนที่ได้กระทำโดยผู้ไม่มีอำนาจสอบสวน ซึ่งขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ และมาตรา ๑๔๐ ซึ่งรัฐธรรมนูญได้รับรองไว้ตามมาตรา ๒๕๑ พนักงานอัยการก็สามารถฟ้องได้ตามมาตรา ๑๒๐ เพราะได้มีการสอบสวนแล้ว การฟ้องคดีดังกล่าวละเมิดต่อสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ของประชาชนและผู้ร้อง และทำลายหลักประกันความเป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๓ มาตรา ๑๒๐ ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

(๑๒) มาตรา ๑๒๐ นี้ ยังขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๗ และมาตรา ๗๐ โดยตรงอีกด้วย เพราะมาตรา ๑๒๐ นี้ พนักงานอัยการฟ้องคดีที่มีการสอบสวนโดยมิชอบโดยอ้างว่าได้ฟ้องคดีตามกฎหมายและได้ปฏิบัติตามหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ตามมาตรา ๖๗ และมาตรา ๗๐ แต่วัตถุประสงค์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๗ และมาตรา ๗๐ เป็นวัตถุประสงค์เพื่อให้การดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนวยความสะดวกและให้บริการประชาชน ซึ่งมีได้หมายความว่า การฟ้องคดีที่มีการสอบสวนโดยไม่ชอบแก่ประชาชนตามมาตรา ๑๒๐ นั้น เป็นการกระทำเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวมและให้บริการแก่ประชาชน มาตรา ๑๒๐ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

โดยที่ศาลอาญาจะใช้บังคับมาตรา ๑๒๐ ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแก่คดีอาญาหมายเลขดำที่ ๗๑๐๕/๒๕๕๐ ของศาลอาญาซึ่งผู้ร้องเป็นโจทก์ฟ้องผู้ถูกร้องอยู่ในขณะนี้ ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า มาตรา ๑๒๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๖๗ มาตรา ๗๐ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๓ จึงใช้บังคับไม่ได้

พิจารณาแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้ตามคำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๓ ว่า มาตรา ๑๒๐ ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และโดยที่คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญใช้ได้ในกรณีทั้งปวง แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว ดังที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคสาม ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยประเด็นข้อกฎหมายตามคำร้องของผู้ร้องซึ่งเป็นประเด็นเดียวกันอีก

ฉะนั้น จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของผู้ร้อง

ศาสตราจารย์ ดร. อิศสระ นิติทัณฑ์ประภาศ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ